

Health And Safety Instructions In The Markets Marketlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Talimatları

Mehmet Çolak*, Teknoloji Fakültesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 48000, Türkiye, cmehmet@mu.edu.tr
Tahsin Cetin, Teknoloji Fakültesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 48000, Türkiye, tahsincetin@mu.edu.tr
Batuhan Çınar, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 48000, Türkiye, icinar@mu.edu.tr

Suggested Citation:

Çolak, M., Çetin, T. & Çınar, B. (2018). Marketlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Talimatları. *International Journal of Innovative Research in Education*. 5(4), 100-118.

Gönderim 10 Nisan, 2018; Düzeltme 18 Ağustos, 2018; Kabul edilen 9 Kasım, 2018.

Seçim ve hakem süreci sorumlusu Assoc. Prof. Dr. Zehra Ozcinar Teacher Training Academy.

©2018 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved.

Abstract

The concept of Occupational Health and Safety has become increasingly important as a result of increased industrialization and the development of new technologies all over the world. The basic philosophy of Occupational Health and Safety is to reduce the number of work accidents and to provide a healthier work environment for employees. The most risky sectors in the world are designated as mining, agriculture, forestry and construction. Markets are classified as "Dangerous Classes of Occupational Health and Safety" issued by the Ministry of Labor and Social Security (ILO, 2004). When the risks are taken into consideration, marketing companies should perform risk analysis to ensure that hazards and problems will occur. In this context, it is needed to provide and implement training on occupational health and safety regularly in order to protect against the identified risks. Periodic evaluations are performed at regular intervals that decrease in loss of life and property at marketing companies, both tangible as well as intangible losses will be reduced.

Keywords: Markets, risk analyse, occupational health and safety.

* ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: **Mehmet, Çolak**, Teknoloji Fakültesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, 48000, Türkiye
E-mail adres: cmehmet@mu.edu.tr/ Tel.: +0-252-211-1704

Özet

Bütün dünyada sanayileşmenin artması ve yeni teknolojilerin gelişmesinin bir sonucu olarak iş sağlığı ve güvenliği kavramı giderek daha çok önem kazanmaya başlamıştır. İş sağlığı ve güvenliğinin temel felsefesi iş kazalarının sayısını azaltmak ve çalışanlara daha sağlıklı bir iş ortamı sağlamaktır. Dünya genelinde en riskli sektörler madencilik, tarım, ormancılık ve inşaat olarak belirtilmektedir. Marketler, yapılan işler itibarıyla T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılmış olan “İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin tehlike sınıfları listesi tebliği”nde Az Tehlikeli işler kategorisine girmektedir (ILO,2004). Riskler dikkate alındığında marketler risk analizi yaptırarak tehlikeleri ve aksaklıkların ortaya çıkmasını sağlamalıdır. Bu bağlamda belirlenen risklerden korunma sağlanması amacıyla iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eğitimlerin düzenli olarak verilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Dönemsel olarak belli aralıklarla yapılan bu değerlendirmeler sonucunda marketlerde can ve mal kaybı azalarak, gerek maddi gerekse manevi kayıp azalacaktır.

Anahtar Kelimeler: Marketler, risk analizi, iş sağlığı ve güvenliği.

1. Giriş (Introduction)

Gelişen ve genişleyen teknoloji içinde çalışan, üretken insanların her gün karşılaştıkları konu iş kazalarıdır. Bunlardan korunmak ve kaçınmak, ancak “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” tedbirlerinin, kurallarının bilinmesi ve uygulanması ile mümkündür

İş sağlığı ve iş güvenliğinin temel amacı çalışanların sağlığını korumak, üretim güvenliğini ve üretim verimliliğini artırmak ve ayrıca her şeyden önce bireyin yaşamı ve güvenliği işten önce gelir kültürünü yerleştirmeye çalışmaktır. Çalışanları korumak noktasında iş sağlığı ve iş güvenliği konularını kapsayan koruma faaliyetlerinin her yaşam alanında yerine getirilmesi gerekmektedir. Avrupa Birliğinin iş sağlığı ve güvenliği konusuna verdiği önem, Türkiye’de gelişmelere neden olmuş ve müktesebat kapsamında yeni yönetmeliklerin çıkmasına neden olmuştur. Son yirmi yılda, iş sağlığı ve güvenliği konusu büyük önem kazanmış ve daha çok sanayileşmiş ülkelerde olmakla birlikte dünya genelinde pek çok yeni yasa ve yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

İş kazalarının nedenlerini ortaya koymaya yönelik olarak birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalara göre, iş kazalarının meydana gelmesinde birden çok nedenin etkisi bulunmakla birlikte bireysel insan hata faktörü en önce gelmektedir.

Ülkemizde iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçebilmek adına her geçen gün iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına verilen önem artmaktadır. İlk bakışta meydana gelen kazaların insan odaklı olduğu düşünülse de, bireyin çalışma ortamı, insan – makine, makine – insan adaptasyon gibi etkenler göz önüne alınarak riskli çalışma alanları ve ortamları belirlenerek doğabilecek tehlikeleri irdelemek toplum yararına olacaktır. Bu çalışmada marketlerde karşılaşılan karşılaşılabilecek tüm risk ve tehlikeleri irdeleyerek sektör çalışanlarına bilgi sunmaktır.

2. Yöntem

Günümüzde bir işletmenin iyi bir şekilde düzenlenmesinin o iş yerinde çalışanların iş verimini artırdığı, iş kazalarını azalttığı ve işçi-işveren ilişkilerini olumlu yönde etkilediği de bir gerçektir. Market işyerinde risk değerlendirilmesi yapılırken yönetmelikte belirtilen hususlar göz önünde bulundurulmalı ve buna göre uygulamalar geliştirilerek yerine getirilmelidir.

2.1. Marketlerde İş Sağlığı ve Güvenliği ilke ve Esasları

Marketler insan sağlığı açısından riskli faaliyetler içeren bu nedenle kazalara ve meslek hastalıklarına meyilli işletmelerdir. Bu olumsuz koşullar, marketlerde İSG'nin önemini arttırmaktadır. Başlıca kazalar: el sıkışması veya elle sıcak cisim tutulması, ayağa cisim düşmesi, solunum yollarında yanmalar, göze cisim kaçması, kayarak veya takılarak düşme veya kimyasalların cilde temas etmesi, elektrik çarpması gibi kazalardır (Erdim, 2009).

2.1.1. Genel Tehlikeler

Marketlerde çok çeşitli tehlikeler bulunmaktadır. Bunların başında marketteki ekipmanlar, elektrik tesisatı, otopark, sıcak ve soğuk ihtiyacı, ağır yükler ve raflardaki ürünler gelmektedir. Bu ürünler tehlikeli kimyasalları, cam ambalajlı kimyasal ve gıda maddelerini, donmuş gıdaları, sıcak yiyecekleri, ağır yükleri, hediyelik cam eşyalarıyla kesici aletleri ve diğer maddeleri barındırmaktadır. Tüm bu tehlikeler çeşitli önlemlerin alınmasını, acil durumlar için hazırlıklı olmayı, ikaz levhaları, yangın söndürücüler bulundurmamayı, personelin eğitimini önemli kılmaktadır.

2.1.2. Teknik Etkenler

Bir işletmede İSG'yi etkileyen başlıca teknik etkenler, araçlar ve teçhizat, elektrik sistemi ve elektrikli donanımlardır. Kullanılan makineler teknoloji açısından önemli olup işletmenin planlanması sırasında bu hususların belirlenmesi uygundur. Emniyetli çalışma için iyi bir teknik planlamanın yapılması ön koşuldur (Ergon, 2002).

2.1.3. Kişisel Etkenler

Çalışanın sağlık, beslenme, eğitim, yetenek, disiplin anlayışı gibi etkenlerdir. İş kazaları açısından büyük önem taşımaktadır. Kişisel etkenler, İSG yasası kapsamındaki kişilerin sağlık, eğitim seviyesi, deneyimi, zeka gelişmişliği ve bilgilendirme durumuyla ilgilidir. İşyerinde verilecek eğitimle sadece deneyim, eğitim seviyesi ve bilgilendirme durumu geliştirilebilir. Zeka seviyesi ve sağlık durumu iyileştirilemez. Üstelik, sağlık durumu daha da kötüleştirilebilir. Örneğin sağlık kontrollerinde işitme kaybı arttıkça çalışanın bazı bölümlerde çalışması kısıtlanırken, doğuştan sağır ve dilsizler için böyle bir sorun yoktur (Berk, 2006).

2.1.4. İdari Etkenler

Yöneticilerin İSG prensiplerine inanması, benimsemesi ve çalışanlara örnek olması gerekmektedir. Yöneticinin kaale almadığı İSG yasasını çalışanlar hiç benimsemez ve uygulamaz. İSG yasasının uygulanması, ancak etkin denetim sayesinde gerçekleşir. Bir iş yerinde yöneticilerin İSG yasasını, standartlarını ve kurallarını benimsemesi, kendisini ve işyerindeki herkesi İSG'nin bir parçası gibi görmesi ve uygulaması, uygulatması ve denetimini sağlaması çok önemlidir. Bu hususları önemsemeyen bir işverenin işyerinde İSG'nin başarılı olması beklenemez (Fişek, 2008).

2.1.5. Çevresel Etkenler

Kimyasallar, parlayıcı ve patlayıcı maddeler, toz, gaz, gürültü ve titreşim; atmosfer koşulları, radyasyon, atıklar ve trafik ile yapılaşma gibi etkenlerdir. ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) raporuna ve işletmenin çevre yönetim planlaması ile İSG planlamasına önemli derecede etki yapmaktadır. Çevresel etkenler arasında kimyasallar, gürültü, toz, vibrasyon gibi etkenlerle işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için inşa edilen yapılar (Ofis, Garaj, yemekhane, WC, atölye, merdiven, köprü v.s. gibi) bulunmaktadır (Baysal, 1979).

2.2. İş Sağlığı

Marketler; iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının sık rastlanıldığı sektörler arasında yer almaktadır. Buralarda sadece çalışanlar değil, alışveriş için gelenler, mal getirenler ve diğer ziyaretçiler de risk altındadır. Bunların arasında engelliler, yaşlılar, çocuklar ve hamileler de bulunmaktadır (Sabuncu, 1998).

İSG açısından marketlerde aşağıdaki kayıtlar tutulmalıdır:

- * İş kazaları ve ramaklar
- * Ziyaretçi kişileri, araçlar ve giriş-çıkış saatleri
- * Makine tamirleri, bakımları
- * Personel eğitimi, eğitime katılanlar
- * KKD dağıtımı ve kontrolü
- * Olumsuz doğal olaylar
- * Personel kayıtları, sağlık karneleri

- * Acil Eylem planı tatbikatı'nın yapıldığı tarihi
- * Acil Durumlar

2.2.1 Tehlikeli Kimyasallar

Marketlerde bulunması/ kullanılması muhtemel tehlikeli maddeler aşağıda verilmiştir.

- Parlayıcılar, Patlayıcılar
- Yakıtlar, yağlar
- Tüpler - Yapıştırıcılar
- Alkol, temizlik malzemeleri
- Duman, zehirli gazlar
- Ofis malzemeleri
- Makinalardan kaynaklanan egzoz gazları

Bazı maddeler tehlikeli kategorisine girmekle beraber, riskinin düşük olması nedeniyle pratik olarak zararsız olarak kabul edilebilir. Bütün kullanılan kimyasalların MSDS (Material Safety Data Sheet - Malzeme Güvenlik Bilgi Formu) bilgileri iş ortamında bulunmalı ve güvenlik önlemleri hakkında çalışanlar bilgilendirilmelidir (Erdim, 2009).

Şekil 1. Kimyasal Maddelerde KKD kullanımı

2.2.2. Ses ve Gürültü

Marketlerde, gerekli önlemler alınmadığı takdirde çalışanlar ses ve gürültüden kaynaklanan olumsuz etkilere maruz kalabilmektedir. Gürültü genel olarak istenmeyen rahatsız edici ses olarak tanımlanır. Endüstrideki gürültü ise işyerlerinde çalışanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkileyen, fizyolojik ve psikolojik etkiler bırakan ve iş verimini olumsuz yönde etkileyen sesler olarak tanımlanmaktadır. Gürültünün insan sağlığı üzerine başlıca etkileri; işitme hasarları şeklinde görülen fiziksel etkiler, vücut aktivitesinde görülen fizyolojik etkiler, rahatsızlıklar, sinirlilik gibi psikolojik etkiler ve iş veriminin azalması, işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi etkilerdir. Gürültünün insan sağlığı üzerine etkisi kişiden kişiye farklılık göstermekle birlikte, en belirgin etkisi işitme kayıplarına neden olmaktadır (Türkmen, 2009). Gürültünün kontrol altına alınabilmesi için aşağıdaki yöntemler uygulanabilir;

- Gürültünün kaynağında azaltılması,
- Gürültünün alıcıya ulaşmadan engellenmesi,
- Kişisel koruyucu kullanılması,
- Maruziyet süresinin azaltılması gibi.

Şekil 2. Gürültü Uyarı Levhası

Bu yöntemlerin uygulanması için, yönetimin organizasyon, kişisel koruyucu donanım temini, motorların izolasyonu gibi önlemleri alması gerekmektedir. Kişisel koruyucu donanımlarda CE işaretinin bulunması ürünün kalitesi hakkında bilgi vermektedir. Bu işaret ürünün Avrupa Birliği normlarına uygun olduğunu ifade etmektedir. Bu yöntemlerin uygulanması için, yönetimin organizasyon, kişisel koruyucu donanım temini, motorların izolasyonu gibi önlemleri alması gerekmektedir. Marketlerde gürültü, makinaların çalışırken ses çıkarması, market içinde hareketli vasıtaların kullanılması, mal getiren vasıtalarla müşterilerin araçlarından ve müşterilerin konuşmalarından kaynaklanmaktadır (Sabuncu, 1998).

2.2.3. İskelet Sistemi Rahatsızlıkları

Marketlerde karşılaşılan bir diğer sorun, iskelet sistemi rahatsızlıklarıdır. Çalışma araç ve gereçlerinin insanın gövde yapısına uygun düşecek biçimde düzenlenmesi, elverişli ışık, ses, havalandırma, ısı, nem gibi çalışma koşullarının sağlanması gibi konulardan oluşan ergonomi unsurlarına dikkat edildiğinde iskelet sistemi rahatsızlıkları büyük ölçüde önlenebilmektedir.

Ergonomi çalışmaları, işletmelerdeki yaralanmaları önlemek, cisimleri kaldırma, itme ve çekme işlemleri sırasında daha az güç harcanması, kasiskelet sistemi hastalıklarına neden olan risk faktörlerini azaltma, iş yeri verimliliğini artırma, hastalıktan doğan sağlık harcamalarının, tazminatların ve iş günü kayıplarının önlenmesine yarar sağlamaktadır.

Marketlerde ağırlık kaldırma, indirme ve yük taşıma gibi konularda vücuda doğru ve güvenli kullanma eğitimleri verilmesi gerekmektedir. Uygun ergonomik koşullar sağlandığı takdirde hem işçilerin sağlığı konusunda önemli bir adım atılmış olacak, hem de hastalıktan doğan sağlık harcamaları, tazminatlar ve iş günü kayıpları önlenmiş olacaktır (Fişek, 2008).

2.2.4. Stres

Monoton iş ortamı, yoğun dikkat gerektiren işler, çalışma saatlerinin düzensiz olması, vardiyalı çalışma, yalnız çalışma, aşırı sorumluluk gibi iş şartları, çalışanlarda ciddi psikolojik rahatsızlıklara neden olabilir. Böyle psikolojik stres ve aşırı yüklenmeler, çalışanlarda uyku bozuklukları, tükenme sendromları, ve depresyona neden olabilir. İş stresine bağlı olarak kalp-damar sistemi hastalıklarında, özellikle koroner damar hastalıkları ve hipertansiyonda artış olduğu bildirilmiştir.

Hayatı tehdit eden ya da ölümle sonuçlanan büyük kazalar ve faciaların, çalışanlarda ağır psikolojik bozukluklara neden olduğu görülmüştür. İş stresi zamanla değişim gösterdiğinden, kan basıncına etkisini ölçmek kolay değildir. Ancak araştırmalar yüksek iş stresine sahip bireylerde kalp hızı ve kan basıncının çok daha yüksek olduğunu göstermiştir (Ergon, 2002).

Psikiyatristler iş yaşamında stres yaratan faktörleri şu başlıklar altında toplamaktadırlar:

1. İşin Yapısından Kaynaklananlar
 - İşin yükü ve niteliği
 - Düşük ücret - Vardiyalı çalışma
 - Amirlerle çatışma
 - Dedikodu

- Görevin çeşitliliği ya da çok yönlülüğü
 - Monotonluk
 - Yetersiz kaynaklar
 - Meslektaşlarla çatışmalar
2. Örgütsel rolden kaynaklananlar (rol çatışması ve rol belirsizliği)
 3. Kariyer gelişiminden kaynaklananlar
 4. Örgütün yapı ve ikliminden kaynaklananlar
 5. Örgütün dışından kaynaklananlar (aile ve sosyal yaşam)

2.2.5. Sıcaklık

Marketlerde sıcak yemek, ekmek üretilen ve bulundurulmuş bölümlerde normalin üzerinde, soğuk içecekler ve soğuk zincire tabi ürünlerle meyve ve sebzelerin bulundurulduğu bölümlerde normalin altında sıcaklık bulunmaktadır. Çalışanlar da, müşteriler de buna katlanmak zorundadır. Müşteriler alışveriş süresince bundan etkilenirken, çalışanlar gün boyu etkilenmektedir. Bu olumsuzluk personel eğitimi, maruziyetin azaltılması ve KKD kullanımıyla giderilebilir (Şimşek, 2000).

2.2.6. Koku

Marketlerde hazır yiyecek, pastane, et ve balık reyonu gibi reyonlarda koku emisyonu olabilir. Aynı şekilde kırılıp dökülen konservelerle temizlik malzemelerinden, sebze-meyve bölümünden ve benzer bölümlerden koku emisyonu olabilir. Kokunun çalışanları ve müşterileri rahatsız etmemesi için iyi bir havalandırma düzeni kurulmalıdır (Baysal, 1979).

2.2.7. Kimyasallar

Marketlerde çok çeşitli kimyasallar bulunmakta ve satılmaktadır. Bunların ambalajlarının zarar görmesi durumunda binada bulunanların etkilenmesi kaçınılmazdır. Atmosfere karışan kimyasal buharları solunum sistemi rahatsızlıklarına sebep olurken cilde temas alerjik etkiler, yanıklar, yaralanmalar yapabilir. Bu nedenle kimyasal maddelerin ambalajlarının zarar görmemesi için gerekli önlemler alınmalı, dökülenler olursa hemen temizlenmelidir (Baysal, 1979).

2.3. İş Güvenliği

2.3.1. İş Kazaları

Marketler çeşitli reyonları bulunan, tehlikeli kimyasalların kullanıldığı ve satışa sunulduğu, ağır yüklerin taşınmasını gerektiren, elektrik enerjisinin, yoğun olarak kullanıldığı bir sektördür. Marketlerde çalışanlar yanında alışveriş için gelen kişiler de bulunmaktadır. Bu kişiler farklı lisan kullanan, eğitim ve kültür düzeyleri ve yaşları değişik kişilerdir. İSG yönünden eğitim almamış ve firmanın İSG politikalarından ve acil durum hazırlıklarından habersiz olabilirler. Acil durumlarda ve iş kazalarına karşı bu kişilerin korunması ve kurtarılması da market sahibinin sorumluluğu altındadır. Bu olumsuz koşullar, marketlerde İSG'nin önemini artırmaktadır. Kazalar genellikle elektrik çarpması, mekanik tehlikelerden kaynaklanan ezilmeler, kesilmeler, ciltte yanıklar, kayıp veya takılıp düşmeler, ağır yüklerden kaynaklanan rahatsızlıklar olarak sayılabilir (Erdim, 2009).

2.3.2. Bina Yapısı

Binaların amaca uygun olarak dizayn edilmiş olmaması, plansız gelişmeler, gelişigüzel bina tadilatları, iyice düşünmeden eklenen yeni üniteler gibi olumsuzluklar rahat çalışma ortamını etkilemekte ve kazalara, çalışanlar üzerinde strese sebep olabilmektedir. Çoğu kez de işletme randımanı olumsuz etkilenmekte, kapasite ve/veya kalite düşmektedir. Gelişigüzel yapılan eklemelerin yangına sebep olduğu dahi görülmüştür (Erdim, 2009).

2.3.3. Doğal Olaylar

Doğal olaylar arasında deprem, yağışlar, su baskınları, yıldırım düşmesi gibi olayları sayabiliriz. Her sektörde olduğu gibi bu tür olaylar yaşandığı zaman üretimin etkilenmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin zarar görmesi normaldir. Bu tür olaylar engellenemez ama önceden önlem alarak işletmenin olumsuz etkilenmesi önlenabilir.

2.3.4. Personel ve Ziyaretçiler

Malzemenin, makinaların, üretim koşullarının tehlikeli olduğu sektörlerde, çalışan personelin de bu tehlikelere karşı eğitilmiş olması çok önemlidir. Ehliyetsiz ve deneyimsiz kişilerin iş makinalarında çalıştırılmaması gerekmektedir. Marketler, restoranlar ve eğlence benzeri ve sektörlerde çalışanlar yanında müşteriler de önemli bir unsurdur. Personelin eğitilmesi ve bu eğitimlerin her yıl tekrarlanması İSG yasası gereğidir (Erdim, 2009).

3. Bulgular

3. Marketlerde Kullanılan Güvenlik Talimatları

3.1. Elektrik İşleri Güvenlik Talimatı

Her türlü elektrik-bakım onanm, ekleme ve değiştirmeler elektrik işlerinden sorumlu kişilerce/servis yetkilileri tarafından yapılacaktır. Herhangi bir elektrik anzası veya kesintisinde, sigorta atmaları da dâhil olmak üzere, görevli olmayan kimselerce el sürülmeden, durum, derhal İlgili amire bildirilecektir.

Elektrik işleri sorumlusu veya firma, bütün elektrik tesisatı bakım, onarım işlerinde, bu maksat için özel olarak yapılmış takım avadanlık kullanacaktır. Saplan yalıtılmış malzemeden yapılmış veya kaplanmış pense, karga burun, tornavida, yağdanlık, fırça ve benzer elektrik iletmeyen takım avadanlık bulunduracaktır. Ayrıca ellerinde lastik eldiven ve ayaklarında lastik çizme veya lastik ayakkabı bulunmasına dikkat edecektir.

Elektrik tesisatında, kablolarda hiç bir ek bulunmayacak kırık, çatlak veya izolesi bozulmuş (kablolar) kısımlar elektrik işleri sorumlusunca (veya kısım şefi tarafından ilgili amire bildirilecek ve değiştirilmesi sağlanacaktır) derhal yenileri ile değiştirecektir.

Her türlü bakım, onarım, ek ve değiştirmelerde elektrik akımı altında çalışılmayacak, işe başlamadan önce elektrik tevzi tablosundan elektrik akımı kesilecektir. Tevzi tablosu üstüne ve arızalı kısma gerekli uyarıcı levhaları asılacaktır. Bu uyarıcı levhaları görenler hiçbir yere dokunmayacaktır.

Topraklama tesisatı bütünüyle her sene kontrol edilerek iletkenlik ölçümleri yapılacaktır. Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin bulunduğu ve depo edildiği yerlerdeki elektrik tesisatı periyodik olarak senede bir defa kontrol edilecektir.

Elektrik Panolarının sürekli olarak kapalı ve kilitli olmaları ve anahtarlarının sorumlu kişilerde bulunması esastır. Elektrik işleri sorumlularının ve veya işletme sorumlusundan başkasının elektrik panolarına el sürmesi yasaktır.

Elektrik panolarının çevresine, üzerine veya içerisine kesinlikle malzeme konulmayacak. Yanıcı malzemeler pano etrafında bulunmayacaktır.

İşletmede bulunan elektrik panoları her ay işletme sorumlusu tarafından kontrol edilecek, gevşek uç, aşınmış kablo veya uygunsuz bağlantılar gözden geçirilecektir.

Elektrik tesisatında çalışmaya başlamadan önce, elektrik kesilecek ve kesildiğinden kesin emin olmadan çalışmaya başlanılmayacaktır. Tüm elektrikli cihazlar topraklanacaktır.

Direklerde veya yüksek yerlerde çalışırken emniyet kemeri ve baret kullanılacaktır. Kişisel koruyucu donanım olmadan kesinlikle çalışmalar yapılmayacaktır.

Kabloların ek yerleri çok iyi bir şekilde izole edilecektir. İzolasyonu yıpranmış kablolar kesinlikle kullanılmayacaktır.

Elektrik panolarının önlerine kesinlikle yalıtkan paspas bulunmasına özen gösterilecektir. Paspaslar kesinlikle yerlerinden oynatılmayacak ve paspasların ilgili yerdeki konumları, işletme sorumlusu tarafından denetlenecektir. Islak alanlardan elektrik kablolarının geçmesi engellenecektir.

Vibratör, su pompası vb. elektrikli aletlerin kullanımından önce, tüm bağlantıları mutlaka kontrol edilecek, sistemin emniyetli çalışıp çalışmadığı belirlenecektir. Yağışlı ve bulutlu havalarda yüksek gerilimle çalışılmayacaktır.

Önce iş güvenliği ilkesi daima hatırlanacak ve kesinlikle can güvenliğini tehlikeye atabilecek durumlarda çalışılmayacaktır.

Elektrik işlerinde karşılaşılan tüm iş kazaları ve ramak kala olaylar, ilgili amire bildirilecektir.

3.2. Elle Taşıma Talimatı

Elle kaldırılamayacak büyüklükteki ve ağırlıktaki malzemeler araca yüklenirken veya boşaltılırken kesinlikle transpalet kullanılmalıdır.

Elle kaldırılabilecek büyüklükteki ve ağırlıktaki malzemeler için aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Ürün, ambalaj yerden kaldırılırken vücut dik pozisyonda olmalıdır.

Ayaklar ve vücut yükün üzerine gelecek şekilde yerleştirilmeli, yükü kaldırırken bacak kasları kullanılmamalı, sırt dik tutulmalı, yükü kaldırırken ve taşıırken kollar düze ve aşağı doğru dönmüş bir pozisyonda olmalıdır.

Yere çömelerek malzemeler alınmalı ve omuriliğin dik pozisyonda olmasına dikkat edilmelidir.

Şekil 3. Elle Taşıma Kuralı Levhası

Elle malzeme taşınırken eldiven kullanılması tavsiye edilir.

Transpalet kullanımının güç olduğu ağır malzemelerin kaldırılmasında ve boşaltılmasında en az iki kişi çalışmalıdır.

3.3. Ofis Atıklarının Değerlendirilmesi Talimatı

3.3.1. Atık Piller

Atık Piller evsel atıklardan ayrı olarak toplanması sağlanacak ve atık pil toplama kapları bulundurulacak ve buralarda muhafaza edilecektir.

Biriktirilen atık piller daha sonra ilgili belediye aranılarak bertarafı sağlanacaktır.

3.3.2. Geri Dönüştürülebilir Atıklar

Kağıt, karton, plastikler, naylonlar , ambalaj kağıtları , ofislerde geri dönüşüme gönderilmek üzere belirlenmiş kaplarda biriktirilip muhafaza edilecektir.

Şekil 4. Atık Kutuları

3.3.3. Evsel Kaynaklı Katı Atıklar

Ofislerde normal faaliyet sonucu oluşan evsel artıklar, ofislerde tüm çalışanların masalarının altında bulunan çöp kutularında muhafaza edilecektir.

Her günün sonunda görevliler tarafından toplanım evsel atık konteynırlarına atılacaktır.

3.3.4. Elektronik Ekipman Atıkları

Bozuk veya artık kullanılamayacak halde olan elektronik ekipmanlar ve atıkları geri dönüşüm amacıyla biriktirilip muhafaza edilecektir.

Bu atıklar geri dönüşümünü sağlayan firmalara verilecektir. Eğer elektronik ekipmanlar kullanılabilir durumdaysa yardım amacı ile gerekli yerlere gönderilir.

3.3.5. Yazıcı ve Faks Kartuşları/Tonerler

Kullanılan yazıcılar ve faks kartuşlarının veya tonerlerinin tekrar dolumu ile tekrar kullanımı sağlanmaktadır.

Kullanım ömrü dolan kartuşlar ile tonerler ise ayrı olarak biriktirilip tedarikçi firmaya geri verilecektir.

3.4. Regülatör İş Güvenliği Talimatı

Regülatörü amacı dışında kesinlikle kullanmayınız

Regülatörü arıza yapması durumunda kesinlikle müdahale etmeyiniz, hemen ilgili amire arızayı bildiriniz.

Ekipman kullanımında kesinlikle kullanma kılavuzuna göre hareket ediniz. Kullanım kılavuzu dışında başka bir şekilde çalıştırma yapmayınız.

Regülatör mekanizmalarına kesinlikle müdahale etmeyiniz.

Regülatörün bakımı yetkili firma tarafından periyodik olarak yapılır ve bakım evrakları kayıt altına alınır.

Regülatörde yapılacak çalışmalarda önce iş sağlığı ve güvenliği ilkesine göre hareket ediniz

Regülatörde işletme sorumlusunun izni ve onayı olmadan başkası kullanamaz ve çalıştıramaz.

3.5. Transpalet Kullanma Talimatı

Transpalet sadece eğitim almış çalışan tarafından kullanılmalıdır. Transpaletlere çalışanların binmesi kesinlikle yasaktır.

Şekil 5. Transpalet Kullanma Levhası

Çatalları kaldırmaya başlamadan önce yükün çatallara tamamen ve dengeli bir şekilde yerleştirilmesi gerekmektedir.

Transpaleti kullanmadan önce tüm vida, somun, civata ve diğer bağlantı elmanlarının kontrol edilmesi gerekmektedir.

Transpaletler kullanımı dışında çatalları yere yakın pozisyonda tutulmalıdır.

Transpaletin eğimli ortamlarda hareket etmesini önlemek için takoz ile desteklenmesi gerekmektedir.

Uygun olmayan ve maksimum kaldırma kapasitesinin üstünde yükler kaldırılmamalı ve taşınmamalıdır.

Patlayıcı madde riski bulunan malzemeler taşınmamalıdır.

Uzun süreli olarak yükler çatallar üzerinde bırakılmamalıdır.

Transpaletler kriko olarak kullanılmamalıdır. Amaç dışında kullanımı kesinlikle yasaktır.

Tek çatal kullanılarak yük kaldırılmamalıdır.

Eğimli ortamlarda yük taşınmamalıdır.

Bozuk zemin ve iyi aydınlatılmamış ortamlarda kullanılmamalıdır.

Transpalet her kullanım öncesinde göz ile kontrol edilmelidir.

Transpaletlerle yük taşınırken ayak sıkışmalarının önüne geçilebilmesi için azami özen gösterilmelidir. Acele edilmeden yükler kurallara uygun olarak transpalet ile taşınmalıdır.

Arızalı veya bozuk transpaletler kesinlikle kullanılmamalıdır. Arızalı olanlar kısım amirlerine bildirilmelidir.

Transpaletler kullanıldıktan sonra depolama alanında uygun bir alana yerleştirilmelidir. İşletme içinde, ortalıkta, dağınık halde bırakılmamalıdır.

3.6. Kişisel Koruyucu Donanım Kullanma Talimatı

Çalışanlar kendilerine verilen kişisel koruyucu donanımları, aldıkları eğitim ve talimatlara uygun olarak kullanmakla yükümlüdürler.

Her çalışan gerekli güvenlik tedbirlerini, işe başlamadan önce alacak ve yapmış oldukları işin öneliğine uygun (çelik burun çelik taban ayakkabı, maske, baret, gözlük, eldiven, pantolon, mont, vb.) gerekli kişisel koruyucu donanımı işe başlamadan takacaktır.

Şekil 6. KKD Uyarısı

Çalışanlar kişisel koruyucu donanımlarının bakımını ve temizliğini yapacaklardır.

Kişisel koruyucular kişiye aittir, başkasının kişisel koruyucu kullanılmayacaktır.

Kişisel Koruyucu Donanımlarda oluşan hasarlar giderilmeye çalışılmayacak, böyle bir durumun gerçekleşmesi durumunda ilgili amire haber verilecek ve kişisel koruyucu donanımın yenilenmesi sağlanacaktır.

Çalışanların kişisel koruyucu donanımsız çalışmalarına kesinlikle müsaade edilmeyecektir.

Kişisel koruyucu donanımın kullanımı ile ilgili tüm iş kazaları ve ramak kala olayları, ilgili amire bildirilecektir.

3.7. Acil Durum Talimatı

İşletme içerisinde tespit edilen bir acil durum söz konusu olduğunda hemen acil durum butonuna basılarak çalışanlar ve müşteriler uyarılacaktır.

Acil durum organizasyonunda görevli ekip üyeleri acil durumlarda hemen yangın söndürme cihazlarını ve ilgili malzemelerini alarak ilk müdahale için olay yerine gidecekler ve ilk müdahaleyi yapacaklardır. İtfaiye (110) ye haber verilecek ve itfaiyenin gelmesi ile müdahale itfaiyeye bırakılacaktır.

Acil durum organizasyonu ekip üyeleri dışındaki personeller ve müşteriler çalışma yerini kontrollü şekilde terk ederek toplanma noktasında toplanacaklardır.

Mümkünse ihtiyacı olanlara, sakatlara, işletmeyi tanımayan misafir, alt yüklenici firma çalışanlarına yardım edilecektir.

Tahliyeyi yavaşlatmamak için kesinlikle kişisel eşyalar alınmayacaktır.

Önceden belirlenmiş ve işaretlenen toplanma yerlerinde işletme sorumlusunun sayım yapmasına yardımcı olunacaktır.

Kendi can güvenliğiniz ve çalışmalarını engellemek için sakın bir şekilde toplanma yerlerinde bekleneyecektir. İşletme sorumlusunun talimatlarına uyulacaktır.

İşletmedeki son durum ve olay ile ilgili olarak ilgili amirlere haber verilecektir.

3.8. Jeneratör İş Sağlığı ve Güvenliği Talimatı

Jeneratörü işletme sorumlusunun izni ve onayı olmadan başkası kullanamaz ve çalıştıramaz. Jeneratörün bakımı yetkili firma tarafından periyodik olarak yapılır ve evrakları kayıt altına alınır.

Jeneratörlerde, jeneratörün üzerinde bulunan ekipman güvenlik kurallarına uyularak çalışma yapılır. Çalıştırılması ekipmanın kullanma kılavuzu talimatına uyularak yapılır.

Jeneratörün arıza yapması halinde ilgili amire hemen haber verilecek ve kesinlikle müdahale edilmeyecektir. Jeneratörün etrafına kesinlikle yanıcı maddeler depolanmayacaktır. Jeneratörün erişimi istiflemeler ile kesinlikle engellenmeyecektir.

Jeneratörün sıcak hava atış boru ve düzeneklerine kesinlikle temas edilmeyecektir. Yapılacak olan çalışmalarda bu noktaya azami özen gösterilecek ve yanıcı malzemeler bu noktaya temas edecek şekilde istiflenmeyecektir.

Jeneratör egzoz gazı çıkış bağlantısının işletme dışına doğru olmasına dikkat edilecektir. Jeneratör seti çalıştırılmadan önce bakım kullanım kitabında açıklanan emniyet tedbirlerini mutlaka dikkate alınız.

Jeneratör seti çalıştırılmadan önce (motor ve alternatör) genel olarak elle ve gözle muayene ediniz. Herhangi bir sızıntı, kırık, kopuk, çatlak vs. varsa çalıştırmayınız.

Jeneratör seti, düz ve uygun bir zeminde olmalıdır. Yağış, toz vs. eklerden koruma altına alınmış olmalıdır. Taze hava emiş ve sıcak hava atış pencere veya kanallarının kapalı veya tıkalı olmadığını kontrol ediniz.

Egzoz çıkışının kapalı veya tıkalı olmadığını kontrol ediniz. Anormal gürültü ve titreşimler var ise jeneratörü çalıştırmadan ilgili amire bildiriniz.

Elektrik panosunda, jeneratörde ve motorda olabilecek en ufak bir arızaya müdahale edilmeden ilgili amire haber verilecektir. Arıza yaptırılıncaya kadar jeneratör çalıştırılmayacaktır. Jeneratörü çalıştıran kişi daima lastik eldiven ve çizme veya lastik ayakkabı giyecektir.

Kullanım sonucu jeneratör kapatılacak ve güvenlik önlemleri alınarak başka birisinin yanlış müdahalesi önlenecektir. Jeneratörde karşılaşılan her türlü arızalar amire bildirilecek ve yapılacak çalışmalarda önce iş sağlığı ve güvenliği ilkesine göre hareket edilecektir.

3.9. Seyyar Kompresör İş Güvenliği Talimatı

Kompresörü amacı dışında kesinlikle kullanmayınız. Kompresörün arıza yapması durumunda kesinlikle müdahale etmeyiniz. Hemen ilgili amire bildiriniz.

Ekipmanın kullanımında kesinlikle kullanma kılavuzuna göre hareket ediniz. Kullanım kılavuzunda başka bir şekilde çalıştırma yapmayınız. Kompresörün mekanizmalarına kesinlikle müdahale etmeyiniz. Kompresör çalışırken kesinlikle yakınında bulunmayınız.

Ekipmanın çalışması sırasında karşılaşılabilecek acil durumlarda hemen acil durum butonuna basarak ekipmanı kapatınız. Kompresörün bakımı yetkili firma tarafından periyodik olarak yapılır ve evraklar kayıt altına alınır. Kompresör işletme sorumlusunun izni ve onayı olmadan başkası tarafından kullanılamaz ve çalıştırılmaz.

Seyyar kompresörler, çalışan işçilerden en az 10 metre uzaklıkta veya dayanıklı bir bölme içinde bulunacaktır. Etrafına kesinlikle yanıcı malzemeler istiflenmeyecektir. Kompresör üzerinde üretici firmaya ait etiket bulunmalıdır.

Etiket üzerinde; imalatçı firma adını, yapıldığı yıl, en yüksek çalışma basıncı, kompresörün sıkıştırdığı gazın cinsi ve miktarı.

3.10. Depolama Talimatı

Depolanacak ürünler kesinlikle işletmeye ait depolama alanında depolanmalıdır. Ürünler işletme sıcak satış alanında bekletilmemelidir.

Depolanacak ürünler sevkiyat araçlarından kesinlikle transpaletler ile alınarak depolama alanına götürülmelidir. Kutular yada ambalajlar mutlaka palet üzerinde bekletilmeli, hiçbir zaman zemin üzerinde bırakılmamalıdır. Kutu yada ambalajların zeminde, palet üzerinde istif yüksekliği 3 metreyi kesinlikle geçmemelidir.

Şekil 7. İstifleme Uyarısı

Daha sağlam bir istif için bağların palete yerleşimi şaşırtmalı olarak yapılmalıdır. Kırık paletler ile istifleme yapılmasına müsaade edilmemelidir. Kimyasal yada fiziksel özellikleri açısından tehlike arz edebilecek ürünlerin aynı raflarda istiflenmesine izin verilmemeli. Aynı özellikteki ürünlerin birlikte istiflenmemelerine özen gösterilmelidir.

Depolama alanında bulunan uyarı, ikaz işaret ve levhalarına kesinlikle uyulmalıdır. Yapılacak çalışmalarda bu kurallar göz önünde bulundurulmalıdır. Depolama alanı kesinlikle temiz tutulmalıdır. Çalışma ortamı asla dağınık bırakılmamalıdır.

Jeneratör, kompresör gibi iş ekipmanlarının çevresine kesinlikle istifleme yapılmamalıdır. Depolama alanında bulunan yangın söndürme cihazları ve yangın alarm butonlarının erişimleri istiflemeler ile kesinlikle engellenmemelidir.

Depolama alanında kesinlikle sigara içilmemelidir. Depolama alanı içerisinde kesinlikle yanıcı, parlayıcı ve patlayıcı malzemeler bulundurulmamalıdır.

Mağaza içi depo alanlarında arageçiş koridorlarına kesinlikle malzeme konulmamalıdır.

Kutu yada ambalajların yerleştirilmesinde kesinlikle acele edilmemeli ürünlerin ambalajları açılırken kırık veya patlak malzemelere dikkat edilmeli, kesici aletlerin kullanımında ise azami özen gösterilmelidir. Çalışmalarımızda önce iş güvenliği prensibi asla unutulmamalıdır.

3.11. Mağaza Genel Kuralları Talimatı

Mağazaya ait depo içinde yapılan çalışmalarda, yapılan işe uygun kişisel koruyucu donanım kullanılacaktır. Emniyet kemeri takılmadan 3m ve daha yukarısı yerlerde çalışılmayacaktır. Çalışanların transpaletlere binmesi yasaktır.

Şahsınıza verilen kişisel koruyucu malzemeler kaybedilmeyecektir. Kullanılması gereken durumlarda eksiksiz olarak kullanılacaktır. Kişisel koruyucular kişiye aittir, başkasının kişisel koruyucusu kullanılmayacaktır.

Elektrik panoları ve kablolarına kesinlikle dokunulmayacak, arıza oluşması durumunda hemen amire haber verilecektir.

Yüksekten aşağıya malzeme atılmayacaktır. Ürün ve malzeme taşınmasında acele edilmeyecek ve elle taşıma kurallarına uyacaktır. İlgili amirin haberi ve yazılı izni olmadan işyeri terk edilmeyecektir.

Çöpler çöp varillerine, geri dönüşümlü atıklar geri dönüşümlü atık alanına, tehlikeli atıklar ise tehlikeli atık alanına atılacaktır. Karar verilemeyen atıklar için ilgili amire danışılacaktır. Tuvalet ve lavabolar temiz tutulacaktır.

Ziyaretçilerin depolama alanına girmesi ilgili amirin izni ile olacaktır. İş makinaları ve cihazlar sorumlusu dışında kesinlikle kullanılmayacaktır.

İş kazaları ve ramak kala olaylar mutlaka ilgili amire bildirileceklerdir. İstiflemeler ile yangın söndürme cihazlarının erişilebilirlikleri engellenmemelidir.

İşletme içinde bulunan araç ve gereç kullanma talimatlarına ve uyarı-ikaz levhalarına uyulacaktır. Yük lifti ile yapılacak işlerde azami özen gösterilecektir.

Yetkisiz olarak arıza yapan hiçbir iş ekipmanına müdahale edilmeyecek, tamir edilmeye çalışılmayacaktır. İşletme girişi ve işletme içerisinde kaygan zeminlere azami özen gösterilecek, temizlik yapılan zeminlerde ıslak zemin tabelası kullanılacaktır.

Yağmurlu ve kar yağışının hakim olduğu mevsimlerde işletme girişi sık sık kontrol edilecektir. Çalışan ve müşterilerin kayıp düşmelerine karşı önlem alınmasına azami ikkat gösterilecektir. Palet ve kolilerin falçata/bıçak ile açılmasında azami dikkat gösterilecektir.

İş kazası olması durumunda kazaya uğrayan çalışan bir refakatçi çalışan ile birlikte en yakın sağlık kurumuna gidecektir. İş kazaları hemen ilgili amire bildirilecektir. İşletme içerisinde iş sağlığı ve güvenliğine dair her türlü kurala uyulacaktır.

4. 4. Tartışma / Sonuç ve Öneriler

Marketlerde olması gereken iş sağlığı ve güvenliği risk listesi Tablo 1’de verilmiştir (Anonim 2, 2018);

Tablo 1. Marketlerde İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Listesi

Kontrol Listesi	Evet	Hayır	Alınması Gereken Önlemler
Zemin kayma veya düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış ve iç ve dış zeminler düzenli olarak kontrol ediliyor mu?	Evet		
Zeminde çökme, erime, engebe vb. deformasyonlar bulunması halinde bunlar için düzeltici işlemler uygulanıyor mu?		Hayır	Zemindeki çökmeler için düzeltici işlemlerin uygulanması için gereken çalışma anlaşmalı kurumca yaptırılacaktır.
Cam yüzeyler (kapı, pencere vb.) uygun şekilde monte edilmiş mi?	Evet		
Cam yüzeyler üzerinde kırık ve çatlak gibi		Hayır	Cam çatlakları için düzeltici işlemlerin

hatalar bulunması halinde bunlar için düzeltici işlemler uygulanıyor mu?		uygulanması için gereken çalışma anlaşmalı kurumca yaptırılacaktır.
Merdiven genişlikleri ve basamak yükseklikleri uygun mu?	Evet	
Merdivenler boyunca tirabzanlar mevcut mu?	Hayır	Merdiven boyunca tirabzanlar bulunmalı
Merdivenlerin tirabzan ayakları arasında uygun aralıklarla dikmeler veya düşmeyi önleyecek kapalı bloklar mevcut mu?	Hayır	Merdivenlerin tirabzan ayakları arasında uygun aralıklarla dikmeler veya düşmeyi önleyecek kapalı bloklar yapılmalı.
Transpalet kullanılan alanlar gerekli işaretlerle belirlenmiş ve uyarıcı levhalar asılmış mı?	Hayır	Transpalet kullanılan alanlara uyarıcı levhalar asılmalı.
Otomatik sürgülü ve/veya döner kapıların (dururma tertibatları da dahil) düzenli bakım ve kontrolleri yapılıyor mu?	Evet	
Temizlik yapılan alanda kaymayı önlemek için gerekli önlemler alınıyor mu?	Evet	
Koridorların çalışmayı ve geçişi engellemeyecek genişlikte olması sağlanıyor mu?	Evet	
Çalışanların rahat şekilde çalışabilmesi için uygun havalandırma sağlanmış mı?	Evet	
Varsa, iklimlendirme cihazlarının kontrolleri düzenli aralıklarla yaptırılıyor mu?	Evet	
Tüm alanlarda yeterli aydınlatma sağlanmış ve aydınlatmalar çalışır halde bulunuyor mu?	Hayır	Mağaza içindeki bütün aydınlatmalar kontrol ettirilip çalışır hale getirilmeli.
Transpalet kullanılan alanlar gerekli işaretlerle belirlenmiş ve uyarıcı levhalar asılmış mı?	Hayır	Transpalet kullanılan alanlara uyarıcı levhalar asılmalı.
Depolar ve diğer alanların iç düzenlemesi yapılmış, tüm eşya veya malzemelerin kolay ulaşılabilir olması sağlanmış ve bu alanlar tertipli halde tutuluyor mu?	Evet	
Çalışmalar sırasında kullanılan hortum veya kablolu aletler, takılma veya düşmeyi önleyecek şekilde kullanılıyor mu?	Evet	
Çalışma ortamında çalışanların çarparak yaralanabileceği sivri veya sert köşeler bulunmaması sağlanmış mı?	Evet	
Depolar ile diğer çalışma alanları arasındaki geçiş yolları, çalışanların herhangi bir çarpma veya çarpışma riskine (alışveriş arabalarına, kapılara, diğer kişilere vs.) maruz kalmayacakları şekilde düzenlenmiş mi?	Evet	
Ağır yüklerin; yük platformu, trans palet, istif makinası gibi yardımcı ekipmanlar kullanılarak taşınması sağlanıyor mu?	Evet	
Yüksek raflara ulaşmak için veya buralara ürün yerleştirilirken uygun nitelikte merdivenlerin	Evet	

kullanılması sağlanıyor mu?		
Barkod okuyucu, kasa ve diğer ekipmanların, kasiyerlerin rahatlıkla ulaşabileceği konumda olması sağlanıyor mu?	Evet	
Özellikle kasa çalışanları için uzanma ve eğilmeyi azaltan taşıyıcı bantlar kullanılıyor mu?	Evet	
Kasalardaki klavyelerin yüksekliği çalışanın boyuna göre ayarlanabiliyor mu?	Evet	
Kesme, doğrama işleminin yapıldığı tezgahın yüksekliği çalışana göre ayarlanabiliyor mu?	Evet	
Uzun süre alt raflarda çalışanların kullanımı için diz yastıkları sağlanıyor mu?	Hayır	Çalışanlar için diz yastıkları kullanılmalı.
Çalışanların doğru taşıma ve kaldırma yöntemlerine uygun olarak çalışması sağlanıyor mu?	Evet	
Kasa çalışanları için bel desteği olan, yüksekliği ayarlanabilir koltuklar sağlanmış mı?	Evet	
Makinelerin hareketli parçalarına karşı koruma önlemleri alınmış mı?	Evet	
Kesici ve delici aletlerin ehil kişiler tarafından kullanılması sağlanıyor mu?	Evet	
Makinaların kazara/istemedi çalıştırılması engelleniyor ve acil durdurma mekanizmaları bulunuyor mu?	Evet	
Makinaların doğru kullanımı ve bakımı konusunda kullanım kılavuzları bulunuyor mu?	Evet	
Makina ve ekipmanların elektrik aksamının su veya diğer sıvılarla temas etmemesi için gerekli önlemler alınıyor mu?	Evet	
Yük platformu, trans palet, forklift gibi ekipmanların periyodik kontrol ve bakımları düzenli olarak yaptırılıyor mu?	Evet	
Barkod okuyucuların bakımları yapılıyor ve ürünleri tek seferde okuyabilmesi sağlanıyor mu?	Hayır	Barkod okuyucuların bakımları anlaşmalı servisler ile periyodik bakımları yaptırılmalı.
Makinalarda gerekli uyarı işaretleri bulunuyor mu?	Evet	
Kullanılan kimyasal içerikli maddelerin Türkçe malzeme güvenlik bilgi formları bulunuyor mu?	Evet	
Kimyasal maddeler ve haşere ilaçları, yetkisiz kişilerin erişemeyeceği uygun yerlerde muhafaza ediliyor mu?	Hayır	Kimyasal maddeler ve haşere ilaçları için uygun muhafaza dolapları temin edilmeli.
Çalışanlar, bu maddeler ile teması önleyecek (paspas, fırça gibi) gereçler ile uygun nitelikte kişisel koruyucu donanımları (eldiven, maske vb.) kullanıyor mu?	Hayır	Çalışanlara gerekli kkd ler sağlanmalıdır.
Kimyasalların üzerinde uygulama yöntemi, kullanılacak koruyucu ekipman ve zararlarını gösteren etiketler mevcut mu?	Evet	
Kaçak akım rölesi ana elektrik hattına bağlanmış mı?	Evet	
Tüm sigortaların korunaklı yerlerde olması sağlanmış mı?	Evet	

Elektrik kutuları kilitlenmiş, yetkisiz kişilerin erişimleri önlenmiş mi?	Hayır	Elektrik kutularına kilit takılmalıdır.
Asansörlerin (mevcut ise) periyodik bakımları ve kontrolleri düzenli olarak yapılıyor mu?	Evet	
Asansör içi ve önu aydınlatmaları yeterli düzeyde mi?	Hayır	Aydınlatmalar arttırılmalı.
Asansörlerin makine dairesine yetkisiz kişilerin girişi engelleniyor mu?	Evet	
Asansör içerisinde bulunan havalandırma sisteminin çalışıp çalışmadığı düzenli aralıklarla kontrol ediliyor mu?	Hayır	Havalandırma sisteminin yetkili servisler aracılığıyla periyodik bakımı yapılmalıdır.
Acil durumlar (yangın, deprem, ilk yardım gerektiren durumlar vb.) konusunda çalışanlara gerekli eğitim verilmiş mi?	Evet	
İçinde yeterli malzemenin bulunduğu ilk yardım dolabı mevcut mu?	Hayır	İlk yardım dolabı temin edilmelidir.
Yangın merdiveni kullanılabilir durumda mı?	Evet	
Yangın merdiveni kapıları/acil çıkışlar kilitli olmayıp her an açılabilir durumda tutuluyor mu?	Hayır	Kapılar kilitli olmamalı her an açılabilir durumda olmalı.
Yangın merdiveni kapıları/acil çıkışların önünde ve tüm yol boyunca kaçışı engelleyecek bir malzeme bulunmaması sağlanıyor mu?	Evet	
Yangın merdiveni kapıları/acil çıkış kapılarının dışarıya doğru açılması sağlanmış mı?	Evet	
Kapı ve kaçış yollarını gösteren acil durum levhaları uygun yerlere yerleştirilmiş, izlenecek çıkış yolu açık olarak belirtilmiş ve yangın merdiveninde ışıklandırma sağlanmış mı?	Evet	
Yangın söndürücülerini mevcut ve son kullanma tarihleri ve basınçları kontrol ediliyor mu?	Evet	
Acil durumlar ile ilgili iletişime geçilecek telefon numaraları (yangın, ambulans, polis vb.) görünür bir yere asılmış mı?	Evet	
Çalışanlara, görev ve sorumlulukları haricinde talimat verilmesi engelleniyor mu?	Evet	
Çalışanlar; herhangi bir tehdit, saldırı, hırsızlık gibi durumlar karşısında nasıl davranacağını biliyor mu?	Hayır	Çalışanlara tehlikeli ve avil durumlarda nasıl davranacağı konusunda bilgi verilmeli.
Çalışanların işe giriş muayeneleri ve periyodik kontrolleri zamanında yaptırılıyor mu?	Evet	
Çalışanların karşı karşıya kaldıkları kazalar ve işe bağlı hastalıklar Sosyal Güvenlik Kurumuna rapor ediliyor mu?	Evet	
Çalışanların karşı karşıya kaldıkları önceden olmuş kazalar veya işe bağlı hastalıklar incelenerek yeniden meydana gelmeleri önleniyor mu?	Evet	
Tüm çalışanlara enfeksiyon riskini azaltmak için hijyen bilgisi verilmiş, uygun kişisel koruyucu donanımlar temin edilmiş mi?	Evet	
El temizliği için kasiyerlere dezenfektan temin	Hayır	Kasiyerlere el temizliği için gerekli

edilmiş ve bunların kullanılması hususunda çalışanlara talimat veriliyor mu?		dezenfektan temin edilmeli.
Kimyasal maddeler ile uzun süreli çalışma veya ıslak çalışma nedeniyle çalışanlarda gözlenebilecek rahatsızlıklar periyodik olarak kontrol ediliyor mu?	Hayır	Çalışanlar periyodik olarak sağlık kontrollerine gitmeli.
Kemirgenler veya diğer zararlı canlılar ile mücadele ediliyor mu?	Evet	
Tüm çalışanların tetanosa karşı bağışıklıkları yapılıyor ve bağışıklığın yenilenmesi sağlanıyor mu?	Evet	
Çalışanlar iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim almışlar mı?	Hayır	Çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim verilmeli.
Çalışanlar yaptıkları işle ilgili olarak gerekli eğitim ve bilgiye sahip mi?	Evet	
Çalışanlar kimyasal içerikli maddeler ve/veya biyolojik etkenlerle çalışma sırasında maruz kalabileceği riskler konusunda bilgilendirilmiş mi?	Hayır	Çalışanlar maruz kalacağı risklere karşı bilgilendirilmeli.
Çalışanlara uygun taşıma ve kaldırma yöntemleri konusunda eğitim verilmiş mi?	Hayır	Çalışanlara taşıma ve kaldırma yöntemleri konusunda eğitim verilmeli.
Çalışanlar kesilme, batma, yanma vb. nedenler ile oluşan yaralanmalara hangi durumda ve kim tarafından müdahale edileceği konusunda bilgilendirilmiş mi?	Evet	
Çalışanlar kullandıkları makine, araç ve gereçlerin güvenli kullanımı konusunda eğitilmiş mi?	Evet	
Çalışanlar sağlık ve güvenlik işaretlerinin anlamları konusunda eğitilmiş mi?	Evet	
Eğitim ve bilgilendirme ile ilgili belgeler kayıt altına alınıyor ve kayıtlar uygun şekilde muhafaza ediliyor mu?	Evet	

5. Sonuçlar

İşletme içerisinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınmış bulunan tüm tedbirleri tam olarak uygulanmalı. Şahsa verilen görevler tarif edildiği şekilde yapılmalı. Şahsa verilen kişisel koruyucular devamlı olarak kullanılmalı. Kişisel koruyucular olmadan iş başı yapılmamalı. Düşme ve kayma tehlikesi olan ve 3 metreden daha yüksek kısımlarda çalışırken muhakkak güvenlik önlemi alınmalı. Diğer çalışanları tehlikeye sokacak şekilde çalışılmamalı. Yüksekte yapılacak çalışmalar tek başına yapılmamalı, mutlaka yardımcı biriyle çalışılmalıdır. İş sahasında kesinlikle şaka yapılmamalı. Girilmesi yasak olan yerlere girilmemeli. Karanlık olup aydınlatma yapılmayan yerlerde, özellikle yüksekte çalışırken çok dikkatli olunmalı. Yüzük, saat, künye gibi kişisel eşyaları çıkartarak çalışılmalı. Mesai saatleri içerisinde telefon kullanmamaya özen gösterilmeli. Meydana gelebilecek en ufak bir iş kazası ilgili sorumlulara bildirilmeli. Yük lifteri ile çalışırken azami özen gösterilmeli ve ekipmanın güvenlik mekanizmaları iptal edilmemeli. İşletme içerisinde bulunan uyarı ve ikaz levhaları ile ekipman kullanma talimatlarına kesinlikle uyulmalı. Ekipman amacı dışında kullanılmamalı. İşletmeden mesai saatleri içinde ilgili amirin yazılı izni olmadan kesinlikle ayrılılmamalı. İşletme içerisinde karşılaşılan iş sağlığı ve güvenliğine yönelik uygunsuzluklar amire derhal bildirilmeli. Çalışmalarda önce güvenlik ilkesine göre hareket edilmeli ve çalışmalar bu doğrultuda yürütülmelidir.

Kaynakça

- Anonim 1, (1986). Gürültü Kontrol Yönetmeliği. 11.12.1986 tarih ve 19308 Sayılı Resmi Gazete. Başbakanlık Basımevi, Ankara.
- Anonim 2, (2018). <https://riskanalizleri.com/bakkal-market-supermarketlerde-risk-degerlendirmesi-csgb/> Erişim Tarihi: 15.06.2018.
- Baysal, F., (1979). İşyerlerinde Toz Sorunu, 6. Bilimsel Teknik Kongre, Zonguldak.
- Berk, M., (2006). İnşaat Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Daire Başkanı.
- Erdim, H., Türkman, A., Atalar, C., Mındıkoğlu, B., (2009). Taş Ocaklarında İş Sağlığı ve Güvenliği, TAŞOVA Yayınları.
- Ergon, İSG., (2002). İş Güvenliği Sistemleri Mühendislik Özel Eğitim Danışmanlık Sn. ve Ticaret Ltd.Şti. kurs notları, <http://www.isggelisim.com/web/dosyalar/isggelisim.com2017aralik.pdf>. Erişim Tarihi: 10.05.2017.
- Fişek, G., (2008). Türkiye'de İş ve İşçi Sağlığının Durumu, 12. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, 21-25 Ekim 2008, Ankara.
- Güvercin, Ö., Aybek, A., (2003). Kamu Çalışanlarının Temel İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitim Programına İlişkin Görüşlerinin Stufflebeam'in Cipp Modeline Göre İncelenmesi, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi 6(2).
- Sabuncu H., (1998). Fiziksel Etkilere Bağlı Meslek Hastalıkları. 207-226 İşyeri Hekimliği Ders Notları, Türk Tabipler Birliği Yayını, Ankara.
- Şimşek, C., (2000). İşyeri ve Sağlık, İşveren Dergisi, Mayıs 2000.
- Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (2012). İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, 161 Sayılı ILO Sözleşmesi, (1985). T.C. Resmi Gazete, 25345, 13 Ocak 2004; 4857 Sayılı İş Kanunu, (2003). T.C. Resmi Gazete, 25134, 22 Mayıs 2003.
- 5502 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu, (2006). T.C. Resmi Gazete, 26173, 16 Mayıs 2006. 117.